



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення стаціонарного догляду для постійного
або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання
соціальних послуг» Линовицької селищної ради**

18.12.2025

м. Чернігів, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.12.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради (далі – відділення, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області;

Шумська Наталія Олександрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Симиренків, буд. 2, с. Линовиця, Прилуцький р-н., Чернігівська обл., 17584.

Завідувач відділення (в.о. директора комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради (далі – Центр)) – Оленченко Марина Володимирівна.

Відділення є структурним підрозділом Центру, власником та засновником якого є Линовицька селищна рада Прилуцького району Чернігівської області.

Відділення діє на підставі Положення про відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради, затвердженого в.о. директора комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради від 18.06.2025 (далі – Положення).

Згідно з Положенням відділення утворено для обслуговування не менше 10 і не більше 22 громадян, до якого на постійне або тимчасове проживання, повне державне утримання приймаються одинокі громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більш як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги стаціонарного догляду, соціально-побутових, соціально-медичних та інших соціальних послуг.

Відділення розміщується на другому поверсі будівлі комунального некомерційного підприємства «Линовицька амбулаторія загальної практики сімейної медицини Линовицької селищної ради».

Матеріально-технічна база закладу включає житлові та допоміжні приміщення, ізолятор, їдальню, медичний кабінет, санвузли, душову кімнату. Окремо розміщені кухня та котельня. Будівля забезпечена централізованим водопостачанням і водовідведенням, бойлером для підігріву води та твердопаливним котлом для опалення.

Будівля, де розміщується відділення обладнана пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне технічне обслуговування.

Загалом відділення розраховане на 22 ліжко-місця. На день відвідування у ньому проживало 20 осіб (11 жінок та 9 чоловіків), з яких 6 – особи з інвалідністю. Більшість підопічних віком від 70 до 90 років.

Протягом 2025 року у закладі померло 6 підопічних (5 жінок та 1 чоловік). Фактів насильницької смерті не встановлено.

Обслуговування отримувачів соціальної послуги відповідно до штатного розпису здійснюють: завідувач відділенням – 1 шт. од; сестра-господиня – 1 шт. од., сестра медична – 5 шт. од; молодша медична сестра догляду за хворими – 5 шт. од.; кухар – 1 шт. од., підсобний робітник – 1 шт. од., машиніст із прання та ремонту одягу – 0,5 шт. од.; сестра медична з дієтичного харчування – 0,5 шт. од.

На утримання стаціонарного відділення у 2024 році використано 2 449 000 грн, фінансування на 2025 рік визначено у розмірі 2 960 000 грн. Калькуляція вартості проживання у 2025 році на одного підопічного у місяць становить 17 400 грн.

Загальна вартість утримання на одного підопічного в день складає 580,00 грн, з них харчування – 141,20 грн, медикаменти – 31,09 грн.

Отримувачі соціальних послуг проживають у кімнатах по 2-3 особи, з кожним із них укладено договір про надання соціальних послуг.

Жінки й чоловіки проживають окремо. Вікна у кімнатах відділення не заграбовані.

Групою НПМ відзначено сприятливий мікроклімат у закладі. Під час відвідування підопічні мали доглянутий зовнішній вигляд, були охайно одягнені, забезпечені м'яким та твердим інвентарем у достатній кількості, відкриті та зацікавлені у спілкуванні. У житлових кімнатах закладу забезпечено належний температурний режим, природне та штучне освітлення є задовільним (фото 1). Працівниками закладу здійснюється прибирання спальних кімнат та приміщень загального користування.

У відділенні облаштовано зону відпочинку підопічних, наявні телевізор, художня та пізнавальна література (фото 2, 3).

На нічне чергування у відділенні з підопічними залишається одна сестра медична та одна молодша медична сестра.

Підопічні вільно пересуваються територією закладу, а також мають можливість здійснювати самостійні прогулянки за межами відділення.

Оскільки у закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі оголошення повітряної тривоги, Центром укладено договір оренди захисних споруд цивільного захисту від 20.03.2025 з Линовицьким ліцеєм Линовицької селищної ради.

На день відвідування усі підопічні мали укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році, затвердженою постановою Кабінету Міністру України від 24.12.2024 № 1503.

З комунальним некомерційним підприємством «Линовицька амбулаторія загальної практики сімейної медицини Линовицької селищної ради» укладено Договір від 17.01.2025 року про надання первинної медичної допомоги підопічним.

Мешканців відділення забезпечено чотириразовим харчуванням, наявне денне та перспективне меню (фото 4). Також підопічні, у тому числі ліжкові хворі, забезпечені доступом до питної води. У кожній кімнаті наявні ємності з питною водою.

Приміщення харчоблоку перебуває в належному санітарно-гігієнічному стані. Робочі поверхні та посуд чисті (фото 5). Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

Відповідно до копії наказу начальника Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області № 171 від 18.03.2025, закладом вжито вичерпних заходів щодо державної реєстрації потужностей з виробництва або обігу харчових продуктів.

Згідно з результатами санітарно-мікробіологічного дослідження питної води від 16.09.2025 року, проведеного державною установою «Чернігівський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ», якість питної води відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 6).

Центром укладено меморандум про співпрацю від 23.06.2025 зі Східним міжрегіональним центром з надання безоплатної правничої допомоги.

З метою попередження катуванням та неналежному поводженню з підопічними до посадових інструкцій персоналу відділення включені положення про забезпечення виконання вимог статті 10 Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з усіма отримувачами соціальних послуг та 3 працівниками відділення, оглянуто житлові й допоміжні приміщення, проаналізовано установчі та внутрішні документи закладу, вивчено особові справи підопічних.

Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від отримувачів соціальної послуги не надходило.

Також мешканці відділення повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування закладу здійснено 22.01.2025 за результатами якого групою НПМ виявлено порушення прав:

на життя та безпеку;

на охорону здоров'я та медичну допомогу;

на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на повагу до приватного і сімейного життя;

осіб з інвалідністю.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились наступні рекомендації.

Чернігівській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

Головному управлінню Національної соціальної сервісної служби у Чернігівській області:

у межах компетенції та повноважень, перевірити викладені факти порушень вимог законодавства та за наявності підстав вжити заходів реагування.

Линовицькій селищній раді забезпечити:

контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг;

облаштування захисних споруд цивільного захисту, підвалів або інших приміщень, придатних для укриття отримувачів соціальної послуги стаціонарного догляду та надавачів соціальної послуги і безпечного перебування в них.

Відділенню стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради забезпечити:

вжиття невідкладних заходів до усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у закладі;

отримання закладом ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, передбаченої Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності»;

дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

організацію раціонального, збалансованого харчування отримувачам соціальних послуг та особам, які потребують дієтичного харчування;

профілактичний медичний огляд отримувачів соціальних послуг вузькими спеціалістами;

обстеження осіб з інвалідністю з метою оформлення та коригування індивідуальних програм реабілітації, виконання реабілітаційних заходів і здійснення контролю за їх виконанням;

дотримання вимог щодо мінімальної житлової площі на особу;

права підопічних на приватність;

облаштування житлових кімнат ліжкових хворих підопічних кнопками виклику персоналу;

облаштування у закладі приміщення ізолятора;

внесення до посадових інструкцій персоналу пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

дотримання вимог Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Рекомендації, надані за результатами попереднього відвідування, здебільшого виконані:

архітектурні елементи будівлі, зокрема внутрішні сходи, пороги оснащені попереджувальними контрастними смугами (фото 7);

укладено договір оренди захисних споруд цивільного захисту;

укладено договір про надання первинної медичної допомоги підопічним;

облаштовано приймально-карантинне відділення (ізолятор) (фото 8);

проведено щорічний медичний огляд отримувачів соціальних послуг;

особам з інвалідністю оформлено індивідуальні програми реабілітації (фото 9);

організовано отримання препаратів за програмою «Доступні ліки»;

приведено у відповідність до вимог законодавства «Журнал реєстрації смерті підопічних установи»;

зменшено проектну потужність закладу;

до посадових інструкцій персоналу внесено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

zareєстровано потужності з виробництва або обігу харчових продуктів;

на кухні ведуться бракеражний журнал, журнал маркування, відбираються щоденні добові проби;

наявне щоденне та перспективне меню;

у житлових кімнатах встановлено кнопки виклику персоналу для кожного підопічного;

персоналізовано м'який інвентар;
внесено зміни до Положення закладу.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

1. Під час відвідування виявлено порушення умов зберігання лікарських засобів підопічних, а саме: лікарські засоби зберігаються у прозорій скляній шафі без забезпечення належного контролю температурного режиму та рівня вологості (фото 10).

Оскільки більшість лікарських засобів є фотолабільними (чутливими до світла), їх перебування у прозорій шафі порушує вимоги Закону України «Про лікарські засоби» щодо обов'язковості дотримання умов зберігання, визначених виробником.

Крім того, зберігання препаратів у спосіб, що не гарантує збереження їхніх лікувальних властивостей, створює прямі ризики для життя та здоров'я підопічних. Зазначене суперечать статті 3 Закону України «Про соціальні послуги», яка визначає одним із базових принципів надання послуг принцип безпечності.

2. Закладом не забезпечено належний моніторинг психічного стану підопічних. Зокрема, під час спілкування з підопічною К. виявлено ознаки вираженої дезорієнтації у просторі та часі (особа не пам'ятає подій поточного дня, висловлює хибні твердження щодо свого місця роботи та житла, веде діалоги з неіснуючими особами тощо). Попри наявність таких поведінкових особливостей, у медичній картці підопічної відсутні записи щодо огляду лікарем-психіатром.

Відповідно Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт) одним з обов'язків надавача послуг є спостереження за станом здоров'я та організація надання їм медичної допомоги. Відсутність ініціювання огляду спеціалістом у даному випадку свідчить про неналежний контроль стану підопічної, що унеможливорює надання їй належного догляду, безпечного середовища, а також призводить до порушення права на охорону здоров'я.

3. У закладі не організовано систематичний моніторинг стану здоров'я підопічних з хронічними захворюваннями, зокрема цукровим діабетом. Згідно із записами у медичній картці підопічної П, яка має цукровий діабет, вимірювання рівня глюкози в крові востаннє здійснювався у травні поточного року, що свідчить про відсутність регулярного контролю.

Відсутність систематичного моніторингу стану здоров'я отримувачів соціальної послуги свідчить про недотримання положень Державного стандарту в частині здійснення заходів зі спостереження за станом здоров'я та контролю за виконанням медичних призначень, що створює ризик розвитку критичних діабетичних станів.

Порушення права осіб на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 25 Загальної декларації прав людини, статті 28, 32, 48 Конституції України).

4. Підопічні закладу не забезпечені дієтичним харчуванням з урахуванням віку та стану здоров'я у межах натуральних норм харчування.

Зазначене свідчить про неналежну організацію харчування у закладі та створює додаткові ризики для здоров'я підопічних.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 26 Конвенції про права осіб з інвалідністю, Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», статті 23, 7 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»).

5. Приміщення закладу не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН), а саме: заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможливує організацію прогулянок для маломобільних та ліжкових хворих підопічних, оскільки житлові кімнати розміщені на другому поверсі будівлі (фото 11).

В коридорах відсутні горизонтальні поручні з обох боків на висоті 0,7 м і 0,9 м для полегшення пересування малорухливим особам, що є порушенням вимог пункту 3.1.8 ДБН (фото 12).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Прилуцькій районній державній адміністрації Чернігівської області:

звіт за результатами відвідування НПМ до відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради взяти до відома.

2. Линовицькій селищній раді:

забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг;

вжити заходів щодо виділення іншої будівлі або облаштування діючого відділення комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради з врахуванням вимог безбар'єрності та доступності

приміщення з метою забезпечення потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення під час надання їм соціальних послуг стаціонарного догляду.

3. Відділенню стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Линовицької селищної ради забезпечити:

вжиття невідкладних заходів до усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у закладі;

належні умови зберігання лікарських засобів із дотриманням температурного режиму та вологості;

системний моніторинг психічного стану здоров'я підопічних;

організацію постійного контролю стану здоров'я осіб із хронічними захворюваннями, зокрема систематичне вимірювання рівня цукру у крові;

організацію дієтичного харчування з урахуванням віку та стану здоров'я;

реалізацію права осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на прогулянку, що сприятиме їх соціальній інтеграції та підтримці зв'язку із зовнішнім середовищем;

облаштування горизонтальних поручнів у коридорах.

Додаток: фотофіксація на 6 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв**



Ірина ЖМАКА

Фото 1



Фото 2



Φοτο 3



Φοτο 4



Фото 5



Фото 6



Φοτο 7



Φοτο 8



Φοτο 11



Φοτο 12

